

Sosyalizm ve Din

V. İ. Lenin

V. İ. Lenin

Sosyalizm ve Din

Bugünkü toplum, tamamen geniş emekçi kitlelerin nüfusunun ufak bir azınlığı; yani toprak sahipleri ve kapitalistler sınıfı tarafından sömürülmesi esası üzerine kurulmuştur. Bütün yaşamları boyunca kapitalistler hesabına çalışan “özgür” işçilere sadece kazanç sağlayan kölelerin yaşamını sürdürmeye, kapitalist köleliğin güvenini ve sürekliliğini sağlamaya yetecek oranda geçim olanağı “tanındığından”, bu toplum bir köle toplumdur.

İşçilerin ekonomik baskı altında olmaları, kaçınılmaz biçimde her türlü siyasal baskıya, toplumsal aşağılanmaya, kitlelerin ruhsal ve moral çöküntüsünün artmasına yol açar. İşçiler ekonomik kurtuluşları adına az ya da çok ölçüde siyasal özgürlük elde etmek için savaşılabirler. Ne var ki, kapital gücü yönetimden yok edilmedikçe ne oranda olursa olsun elde edilecek siyasal özgürlük, işçileri yoksulluktan, işsizlikten ve baskıdan kurtaramayacaktır.

Başkaları hesabına çalışmaktan, yerine getirilmeyen isteklerden ve yalnız bırakılmışlıktan yılmış halk kitleleri üzerine her yerde büyük ağırlıkla yüklenen ruhsal baskı biçimlerinden biri dindir. Doğaya yenik düşen ilk insanların tanrılara, şeytanlara, mucizelere ve benzeri şeylere inanmasına yol açışı gibi, sömürülen sınıfların sömürenlere karşı mücadeledeki yetersizliği de kaçınılmaz olarak ölümden sonra daha iyi bir yaşamın varlığına inanmalarına yol açar. Din, bütün yaşamı boyunca çalışan ve yokluk çekenlere, bu dünyada azla yetinmeyi, kısmete boyun eğmeyi, sabırlı olmayı ve öteki dünyada bir cennet umudunu sürdürmeyi öğretir. Oysa yine din, başkalarının emeğinin sırtından geçinenlere bu dünyada hayırseverlik yapmayı öğreterek, sömürücü varlıklarının ceremesini pek ucuza ödemek kolaylığını gösterir ve cennette de rahat yaşamaları için ehven fiyatlı bilet satmaya bakar. Böylelikle din, halkı uyutmak için afyon niteliğindedir. Din, sermaye kölelerinin insancıl düşlerini, insana daha yaraşan bir yaşam isteklerini içinde boğdukları bir çeşit ruhsal içkidir.

Ne var ki, köleliğinin bilincine varmış ve kurtuluşu için mücadeleye başlamış köle, kölelikten yarı yarıya çıkmış demektir. Fabrika endüstrisinin yetiştirdiği ve kent yaşamının aydınlattığı modern, sınıf bilinçli işçi, dinsel önyargıları bir yana atar, cenneti papazlara ve burjuva bağnazlarına bırakır ve bu dünyada kendisi için daha iyi bir yaşam elde etmeye çalışır. Bugünün proletaryası, din bulutuna karşı savaşta bilimden yararlanan ve işçileri bu dünyada daha iyi bir yaşam adına kavga vermek için birleştirerek öteki dünya inancından kurtaran sosyalizmin yanında yer alır.

Din, kişinin özel sorunu olarak kabul edilmelidir. Sosyalistler, din konusundaki tavırlarını genellikle bu sözlerle belirtirler. Oysa herhangi bir yanlış anlamaya yol açmamak için bu sözlerin anlamı kesinlikle açıklanmalıdır. Devlet açısından ele alındığı sürece, dinin kişisel bir sorun olarak kalmasını isteriz. Ancak, Partimiz açısından dini kişisel bir sorun olarak göremeyiz. Dinin devletle ilişkisi olmaması, dinsel kurumların hükümete değin yetkileri bulunmaması gerekir.

Herkes istediği dini izlemek ya da dinsiz, yani kural olarak bütün sosyalistler gibi ateist olmakta tamamen özgür olmalıdır. Vatandaşlar arasında dinsel inançları nedeniyle ayırım yapılmasına kesinlikle göz yumulamaz. Resmi belgelerde bir vatandaşın dininden söz edilmesine de son verilmelidir. Kiliseye ve dinsel kurumlara hiçbir devlet yardımı yapılmamalı, hiçbir ödenek verilmemelidir. Bunlar, devletten tamamen bağımsız, aynı düşüncedeki kişilerin oluşturduğu kurumlar niteliğinde olmalıdır. Ancak bu isteklerin kesinlikle yerine gelmesi halinde, kilisenin devlete Rus vatandaşların ise kiliseye feodal bağımlılıklarının sürdüğü, (bugüne kadar ceza yasalarımızda ve hukuk kitaplarımızda yer alan) engizisyon yasalarının var olduğu ve uygulandığı, insanları inançları ya da inançsızlıkları nedeniyle cezalandırdığı, insanların vicdan özgürlüğünü baltaladığı ve kilisenin şu ya da bu afyonlamasıyla hükümetten gelir ya da mevki sağladığı utanç verici geçmişe son verilebilir. Sosyalist proletaryanın modern devlet ve modern kiliseden istediği, kilise ile devletin birbirlerinden kesinlikle ayrılmasıdır.

Rus devrimi, bu isteği siyasal özgürlüğün bir gereği olarak gerçekleştirmelidir. Polis yönetimli feodal otokrasiye bağlı memurların başkaldırısı, kilise evresinde bile huzursuzluk, tedirginlik ve öfke yarrattığı için din ve devleti ayırma isteğini gerçekleştirmek konusunda Rus devrimi özellikle elverişli bir ortamdadır. Rus Ortodoks din adamları her ne kadar cahilseleler de, onlar bile Rusya'daki eski, ortaçağa uygun düzenin yıkılmasıyla patlayan gümbürtüden uyandılar. Onlar bile özgürlük isteğinde birleşiyor, onlar bile bürokratik uygulamalara ve memur zihniyetine, "Tanrının hizmetkârları" nı zorla polise casusluk ettirmek isteyenlere karşı çıkıyorlar. Biz sosyalistler, bu hareketi desteklemeli, kilisenin dürüst ve içten üyelerine doğru sonuca ulaşmaları konusunda yardımcı olmalı, onların özgürlük isteklerini sürdürmelerini sağlamalı ve kilise ile polis arasındaki ilişkiyi koparmalarını onlardan istemeliyiz. Ya içtenlikli ve dürüstünüzdür ki o zaman kilise ile devletin ve kilise ile okulun kesinlikle birbirlerinden

ayrılmasından, dinin tamamen kişisel bir sorun olarak kabul edilmesinden yana olursunuz. Ya da özgürlük konusunda bu tutarlı istekleri benimsemezsiniz ki o zaman da engizisyon geleneklerinin hâlâ tutsağı demeksinizdir; rahat memuriyetlerinize ve hükümet kaynaklı gelirlerinize bağılısınız demektir; silahınızın ruhsal gücüne inanmıyorsunuz ve devletten rüşvet almayı sürdürüyorsunuz demektir. O takdirde de bütün Rusya'daki sınıf bilinçli işçiler size amansız bir savaş açacaklardır.

Sosyalist proletaryanın partisi açısından, din kişisel bir konu değildir. Partimiz, işçi sınıfının kurtuluşu adına bir araya gelmiş sınıf bilinçli, ileri savaşçıların toplandıkları bir yerdir. Böylesi bir birlik dinsel inanç biçiminde ortaya sürülen sınıf bilinci yoksunluğuna, bilgisizliğe ve geri kafalılığa kayıtsız kalamaz ve kalmamalıdır. Din diye tanımlanan ve halkın üzerine indirilen koyu sisle, sözlerimizi ve yazılarımızı kullanarak tamamen ideolojik silahlarla savaşabilmek için kilisenin kaldırılmasını istiyoruz. Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisini, işçilerin her türlü dinsel uyutmacadan kurtulması adına mücadele etmek için kurduk. Bizim için ideolojik mücadele kişisel bir sorun değil, bütün Partinin, bütün proletaryanın sorunudur.

Mademki durum böyledir, o halde Programımızda ateist olduğumuzu neden açıklamıyoruz? Hıristiyanların ve öteki dinlere inananların partimize girmesini neden yasaklamıyoruz?

Bu soruya verilecek cevap, din sorununun burjuva demokratları tarafından ortaya konuluşu ile Sosyal Demokratlar (Marksistler-b.n.) tarafından ortaya konuluşu arasındaki ayrımı belirleyecektir.

Bizim Programımız tamamen bilimsel, dahası materyalist dünya görüşü temeli üzerindedir. Bu nedenle Programımızın açıklanması demek, din sisinin gerçek tarihsel ve ekonomik kökenlerinin açıklanmasını da zorunlu kılacak demektir. Propagandamız kaçınılmaz olarak ateizm propagandasını, gerekli bilimsel yayımların yapılmasını, otokrat feodal hüküme-

tin bugüne kadar yasakladığı ve kovuşturduğu yazıların Parti çalışmalarımızın bir dalı haline getirilmesini de içermektedir. Bir zamanlar Engels'in Alman sosyalistlerine verdiği öğüdü şimdi bizim izlememiz gerekebilir: Onsekizinci yüzyıl Fransız Aydınlanma dönemi düşünür ve ateistlerinin yazıları çevrilmeli ve geniş ölçüde yayılmalıdır.

Ancak, hiçbir koşulda din sorununu burjuva radikal demokratlarının sık sık yaptığı gibi, soyut, ülkücü bir biçimde, sınıf mücadelesinden kopuk "entellektüel" bir sorun olarak ortaya koymak yanlısına düşmememiz gerekir. Aşırı baskı temeline oturan ve işçilerin eğitilmediği bir toplumda, dinsel önyargıların sadece propaganda yöntemleriyle yok edilebileceğini sanmak budalalık olur. İnsanın üzerindeki din boyunduruğunun, toplumdaki ekonomik boyunduruğun bir sonucu ve yansıması olduğunu akıldan çıkarmak burjuva dar görüşlülüğünden başka birşey değildir. Proletarya kapitalizmin karanlık güçlerine karşı kendi mücadelesiyle aydınlanmadıkça, ne kadar bildiri dağıtılsa dağıtılsın, ne kadar söz söylenirse söylensin proletaryayı aydınlatmak olanaksızdır. Bizim açımızdan ezilen sınıfın bu dünyada bir cennet yaratmak adına gerçek devrimci mücadelede birleşmesi, öteki dünya cenneti konusunda proletaryanın görüş birliğine gelmesinden daha önemlidir.

İşte bu nedenle Programımızda ateist olduğumuzu belirtmiyoruz ve böyle davranmak zorundayız. İşte bu nedenle, eski önyargılarını henüz sürdüren proleterlerin Partimize katılmalarını engellemiyoruz ve engellemek zorundayız. Biz her zaman bilimsel dünya görüşünü öğütleyeceğiz ve çeşitli "Hıristiyanlar"ın tutarsızlıklarıyla savaşağız. Fakat bu hiçbir zaman, yeri olmadığı halde din sorununun birinci plana alınması demek değildir. Yine bu hiçbir zaman, gerçekten devrimci ekonomik ve siyasal mücadele güçlerinin üçüncü sınıf görüşler ya da anlamsız fikirler nedeniyle birbirlerinden kopmasına, siyasal önemlerini kaybetmesine, ekonomik gelişim karşısında bir yana itilivermesine göz yummamız da demek değildir.

V. İ. Lenin

Her yerde ve şimdilerde de Rusya'da reaksiyoner burjuvazi, gerçekten önemli, temel ekonomik ve siyasal sorunlardan, yani Rus proletaryasının devrimci mücadelede birleşmesiyle bugünlerde çözümlenmeye başlanmış olan sorunlardan kitlelerin dikkatini uzaklaştırmak amacıyla din adına mücadeleyi kendine uğraş edinmiştir. Bugün kendini Kara Yüzler kısımlarında gösteren ve devrimci mücadeleyi bölmeyi amaçlayan bu reaksiyoner tutum, yarın çok başka ve çok ustalıklı biçimler alabilir. Biz, durum ne olursa olsun, bu reaksiyoner tutum karşısında serinkanlı, dirençli olacağız ve temelde olmayan ayrımların etkilemeyeceği bir öğretiyi, bilimsel dünya görüşünü ve proleter dayanışmasını öğreteceğiz.

Dinin devletten ayrılması açısından, devrimci proletarya dini gerçekten kişisel bir sorun durumuna getirmeyi başaracaktır. Ve ortaçağ kalıntısı küflenmiş görüşlerden arınmış, bu siyasal düzende, proletarya, din aldatmacasının gerçek kaynağı olan ekonomik köleliğin kalkması için açık ve yaygın mücadele verecektir.

Novaya Zihn
Sayı: 28, 3 Aralık 1905

